

NO. XVI / 2013

ISSN 1301-2746

ADALYA

SUNA-İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
SUNA & İNAN KIRAÇ RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

Yeni Bulgular Işığında Kaunos'a Atfedilen Makedon Krali Darpları

Dinçer Savaş LENGİR*

Nif Dağı (Olympos), İzmir Körfezi'nin doğusunda, Kemalpaşa, Torbalı ve Buca ilçelerinin ortak sınırında yer almaktadır. Kuzeyinde Kemalpaşa Ovası, doğusunda Smyrna ile Sardeis arasındaki yolu Kaystros Vadisi'ne (Küçük Menderes) bağlayan ve Nif Dağı'nı Mahmut Dağı (Drakon) - Bozdağlar (Tmolos) silsilesinden ayıran Karabel Geçidi, güneyinde ise Torbalı Ovası yer alır¹.

Nif Dağı'nda arkeolojik araştırmalar 1999-2001 yılları arasında Prof. Dr. Elif Tül Tulunay başkanlığında gerçekleştirilen inceleme gezileriyle başlamıştır². 2004-2005 yıllarındaki yüzey araştırmalarını³ takiben 2006 yılından beri ise "Nif Dağı Araştırma ve Kazı Projesi" kapsamında Karamattepe, Ballicaoluk, Dağkızılca ve Başpınar mevkilerinde arkeolojik kazılar yapılmaktadır⁴.

Karamattepe'de yer alan geç Klasik - erken Hellenistik dönemlere tarihlenen nekropol alanında, 2006-2010 yılları arasında üçü gümüş, yetmiş sekizi bronz, toplam seksen bir adet sikke ele geçmiştir⁵. Bunlardan otuz beşi dört farklı bölgeden, on altı kentin otonom darbu olup⁶, toplamda % 43'lük bir orana sahiptir. Kırk üç sikke ise III. Aleksandros ve III. Philippos (Arrhidaios) dönemi Makedon krali darbu olup tüm sikkelerin % 53'ünü oluşturur. Teşhis edilemeyen üç sikke ise, geri kalanın % 4'ünü teşkil eder. III. Aleksandros dönemine tarihlenen Sardeis darbu gümüş drahmi⁷ ve nerede basıldığı anlaşılamayan, Antik Dönem'den kalma sahte tetradrahmi parçası dışındaki toplam kırk bir krali sikke ise bronzdandır. İçlerinden ikisi III. Aleksandros, otuz dokuzu ise III. Philippos döneminde basılmıştır. Eski literatürde "anonim" olarak adlandırılan ön yüzünde kalkan, arka yüzünde B A lejandı ve miğfer bulunan III. Philippos darplarının sayısı ise otuz beştir⁸.

1 * Yrd. Doç. Dr. Dinçer Savaş Lenger, Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı, Kampus - Antalya. E-posta: dslenger@akdeniz.edu.tr

Bana Karamattepe malzemesini çalışma fırsatı veren değerli hocam Prof. Dr. E. Tül Tulunay'a teşekkürlerimi sunarım.

Tül Tulunay 2006a, 189; Türkmen 2011, 261.

2 Tül Tulunay 2002, 18-19.

3 Tül Tulunay 2005, 33-35; Tül Tulunay 2006a, 189-200; Tül Tulunay 2006b, 24-25; Tül Tulunay 2007, 351-362; Yıldırım - Gates 2007, 323.

4 Tül Tulunay 2008, 79-98; Tül Tulunay 2009, 411-426; Tül Tulunay 2010, 387-408; Tül Tulunay 2011, 405-423.

5 Sardeis darbu III. Aleksandros drahmi'si dışındaki tüm sikkeler mezar dışında buluntulardır.

6 Yirmi dokuz sikke İonia Bölgesi kentlerine (Erythrai, Ephesos, Khios, Klazomenai, Kolophon, Lebedos, Leukai, Magnesia, Miletos, Samos, Smyrna) aittir. Altı sikke ise komşu bölgelerden gelmektedir. Kuzeyde Gambreion ve Kyme (Mysia ve Aiolis), güneyde ise Rhodos, Halikarnassos ve Mylasa (Karia), kazılarda sikkesi bulunan kentlerdir.

7 Thompson 1983, 12-13, IX. Seri, 65-72; Price 1991, 2550.

8 Mathisen 1979, 2-6; Liampi 1986, 41-65; Liampi 1998a, 101-105; Liampi 1998b, 252-253.

Abstract

Macedonian Royal Coinage Attributed to Kaunos in the Light of New Evidence

Mount Nif (Olympos) is located at the junction where the administrative borders of the Kemalpaşa, Torbalı and Buca districts of İzmir province meet to the east of the Gulf of İzmir. Archaeological excavations have been conducted at the Karamattepe, Balıcaoluk, Dağkızılca and Başpınar areas within the scope of Mount Nif Surveys and Excavations Project since 2006.

Excavations between 2006 and 2010 under the direction of Elif Tül Tülünay at Karamattepe necropolis, which dates to the Late Classical - Early Hellenistic period, have brought to light 81 coins, three of which are silver and the rest being bronze. Of these 81 coins, 35 are autonomous coins of 16 cities in four regions, while 43 are Macedonian royal coins minted jointly by Alexander III and Philippos III (Arrhidaios). The latter constitute 53% of the group. Except for two coins of Alexander III, all the other royal coins are of bronze and were struck during the reign of Philippos III.

Among the Macedonian coins the largest group of 20 coins have a shield decorated with a Gorgo head on the obverse and a helmet with a legend of BA and a kerykeion on the reverse. These coins were attributed to Miletus by Liampi and to Salamis by Price, but most likely should belong to Sardis. The second largest group (31%) comprises 13 coins attributed to “Karia?” and “Asia Minor” by Liampi; to Miletus by Thompson; Miletus, “Miletus or Mylasa” and Asia Minor by Price; and finally to Kaunos by Ashton. The reason for Ashton’s suggestion that Kaunos was their mint is the high number of these coins at the Fethiye Museum.

After the surveys of 1989-1993 in the Gulf of Gökova when the six coins attributed to Kaunos were found, such coins were found for the first time in the excavations at Mount Nif in Ionia, about 270 km. north of Kaunos. Of the Macedonian coins uncovered at the Karamattepe necropolis, 24 (57%) were minted at Sardis. Those attributed to Kaunos are 13 in number (31%) and constitute the second largest group. Lesser are two coins (5%) of Macedon, two coins (5%) of Asia Minor mintage and one coin (2%) of the Kyme mint. Finds show that, although they are found in remarkable numbers at Fethiye Museum, it is highly likely that the coins attributed to Miletus, “Miletus or Mylasa” and “Asia Minor” by Price and to Kaunos by Ashton, or at least some of them, may have been struck at Miletus or Mylasa.